

Силабус навчальної дисципліни «Психологія травми»

Освітня(і) програма(и)	ОП Психологія
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Статус дисципліни	Обов'язкова дисципліна циклу професійної підготовки
Курс, семестр	4 курс, 7 семестр
Форма здобуття освіти	Очна (денна), заочна
Обсяг дисципліни, кредити ЄКТС/загальна кількість годин	4 кредити/120 годин
Форма підсумкового (семестрового) контролю	екзамен
Мова викладання	українська
Кафедра, що забезпечує викладання дисципліни	Кафедра психології, філософії та суспільних наук
Що буде вивчатися	Психологічні закономірності та механізми функціонування психіки людини, яка пережила травматичну подію.
Чому це цікаво/потрібно вивчати	Для формування в майбутніх фахівців системи теоретичних знань про психологічну травму, її механізми та наслідки, а також оволодіння практичними навичками надання допомоги особам, які пережили травматичні події.
Чого можна навчитися	Після вивчення курсу здобувачі здатні: аналізувати, пояснювати та ідентифікувати процес травми; розуміти закономірності та особливості її розвитку; формувати мету, завдання та процес пов'язаного з цим дослідження; пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем; складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій (в т.ч. у роботі з особами, що отримали психологічні травми, зокрема внаслідок війни); вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я (власного й оточення); ефективно підсилювати ресурсні та інтегративні стратегії для посилення особистісного резилієнсу в умовах процесу реінтеграції.
Як можна	Вивчення цієї дисципліни дає базовий інструментарій для роботи психологів, оскільки травма стала частиною щоденної реальності в Україні. Дає можливість виявляти

користуватися набутими знаннями і вміннями	ознаки травмування, постраждалих від насильства чи війни та технології переосмислення травмативного досвіду та зміцнення життєстійкості особистості.
Пререквізити	Психологія особистості, Психодіагностика
Постреквізити	Основи психотерапії та психокорекції, Організаційна психологія, Психологія резильєнтності в кризових умовах.
Інформаційне забезпечення	1. Блінов О. А. Психологія бойової психічної травми : монографія К. : Талком, 2016. 246 с. 2. Герман Дж. Психологічна травма та шлях до видужання: наслідки насильства – від знуцань у сім'ї до політичного терору / переклад з англ. О. Лизак, О. Наконечна, О. Шлапак. Львів : Вид-во Старого Лева, 2015. 416 с. 3. Горностай П. Психологія колективних травм: монографія ; Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. – Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2023. – 336 с. 4. Грандт В. В. Психологія травмуючих ситуацій : навчальний посібник. Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2024. 107 с. 5. Михайлов Б.В., Чугунов В.В., Курило В.О., Саржевський С.Н. Посттравматичні стресові розлади : Навчальний посібник / Під заг. ред. проф. Б. В. Михайлова. – Вид. 2-е, перероблене та доповнене. – Х. : ХМАПО, 2014. 223 с. 6. Оверченко А. І. Психологія травмуючих ситуацій: навч. посібн.; Нац. акад. внутр. справ К.: НАВС, 2013, 179 с. 7. Психологічна підтримка та супровід дорослих і дітей у кризових ситуаціях : практикум / упорядники Т.Р. Браніцька, Л.О. Матохнюк, О.М. Шпортун. Вінниця, 2022. 131 с 8. Розов В.І. Адаптивні антистресові технології: навч. посібник. К.: Кондор, 2005. 278 с. 9. Туриніна О. Л. Психологія травмуючих ситуацій: навч. посіб. для студ. вищ. навч. Закл. К.: ДП “Вид. дім “Персонал”, 2017. 160 с. Додаткова література: 1. Власенко О.О. Психологічний вплив суспільства на адаптацію особистості при втраті. <i>Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Психологія</i>. Том 36 (75) № 1. 2025. С. 73-78. 2. Власенко О.О., Макаров О.М. Стрес-асоційовані розлади у військовослужбовців з пораненнями: психосоматичні прояви. <i>Науковий журнал «Габітус»</i>, 2025, 72, Т.1. С.56-60.

	3. Психологічна допомога особистості у воєнний період : матеріали VIII Всеукр. психологічних читань «Удосконалення професійної майстерності майбутніх психологів», м. Умань, 27 березня 2025 р. / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини, Ф-т соц. та психологічної освіти та [ін.] ; [редкол.: С. Ю. Діхтяренко, Л. А. Данилевич, А. В. Шульдик, О. О. Андрусик]. Умань.168 с. 4. Титаренко, Т. М. (2023). Воєнна повсякденність: як розширити вікно можливостей для самовідновлення: Наукова доповідь на методологічному семінарі «Актуальні проблеми охорони психічного здоров'я українського народу у воєнний і повоєнний час», 16 листопада, 2023 р. Вісник Національної академії педагогічних наук України, 5(2), 1-5. URL: https://doi.org/10.37472/v.naes.2023.5224 5. Цицей Р. М. Психічна травма як наслідок пережитої людиною надзвичайної ситуації [Електронний ресурс] // Проблеми екстремальної та кризової психології. 2013. Вип. 13. С. 258-265. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pekp_2013_13_32
Викладач(і) дисципліни	Власенко Олена Олександрівна (доктор психологічних наук, доцент, завідувачка кафедри психології, філософії та суспільних наук)